

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายและขอเสนอแนะ

ในบทนี้จะกล่าวโดยสรุปเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและขอเสนอแนะ ตามลำดับดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา ของผู้บริหารการศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาของผู้บริหารการศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างประชากร ประกอบด้วย ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ใช้ประชากรทั้งหมดไม่มีการสุ่มตัวอย่าง จำนวน 53 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา 1 คน รองผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา 1 คน ผู้อำนวยการกองในสำนักงานการศึกษา 2 คน หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ 1 คน หัวหน้าเขต 24 คน ศึกษาธิการเขต 24 คน และผู้บริหารการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน หรืออาจารย์ใหญ่ หรือครูใหญ่ และผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ หรือผู้ช่วยครูใหญ่ ฝ่ายวิชาการ เลือกโดยวิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยแยกรายชื่อโรงเรียนทั้งหมดออกตามเขต แล้วสุ่มตัวอย่างโรงเรียนจากแต่ละเขต เขตละ 30 เปอร์เซ็นต์ ด้วยวิธีสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) และใช้กลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นผู้บริหารในโรงเรียนจากโรงเรียนที่สุ่มมาได้ แบ่งเป็นผู้ช่วยการ

โรงเรียน หรืออาจารย์ใหญ่ หรือครูใหญ่ จำนวน 123 คน และเป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ หรือผู้ช่วยครูใหญ่ ฝ่ายวิชาการ จำนวน 123 คน รวมเป็นกลุ่มตัวอย่าง ประชากรทั้งสิ้น 299 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงาน วิชาการ รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานวิชาการ 6 ฉบับ ซึ่งสร้างขึ้นโดยยึดหลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการ จาก เอกสาร ตำรา และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง โดยได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย และผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ผู้บริหารการศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร มีคุณวุฒิทางวิชาชีพด้านการศึกษามี จำนวนมากกว่าผู้บริหารการศึกษาซึ่งมีคุณวุฒิทางวิชาชีพด้านอื่น คิดเป็นร้อยละ 87.94 และร้อยละ 12.06 ตามลำดับ

2. ผู้บริหารการศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครโดยส่วนรวม มีวุฒิค่ากว่าปริญญาตรี คิด เป็นร้อยละ 49.29 มีวุฒิปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 43.97 และวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็น ร้อยละ 6.74

3. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีตำแหน่งเป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการ หรืออาจารย์ใหญ่ หรือ ครูใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 42.19 รองลงมาเป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการ หรือผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ หรือผู้ช่วยครูใหญ่ ฝ่ายวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 39.36 มีตำแหน่งเป็นหัวหน้าเขต ร้อยละ 8.52 มีตำแหน่งเป็นศึกษานิเทศก์ ร้อยละ 8.17 มีตำแหน่งเป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักงาน

ศึกษา รองผู้อำนวยการสำนักการศึกษา และหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ มีจำนวนเท่ากัน คิดเป็น ร้อยละ 0.35 มีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการกองในสำนักการศึกษา ร้อยละ 0.71

4. ผู้บริหารการศึกษาโดยส่วนรวมส่วนใหญ่ มีอายุราชการระหว่าง 16 – 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.52

5. ผู้บริหารการศึกษาโดยส่วนรวม ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในตำแหน่งปัจจุบัน เป็นเวลา 1 – 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 43.62

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานคณาธิการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผู้บริหารการศึกษาทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นสอดคล้องกันไปในทางเห็นด้วยกับการบริหารงานวิชาการ ตามหลักวิชาการบริหารการศึกษา จะมีแตกต่างกันบ้างเฉพาะที่ระดับความคิดเห็นระหว่างเห็นด้วยกับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ซึ่งพิจารณาในแต่ละเรื่องได้ดังนี้

1. การบริหารงานคณาธิการและเอกสารประกอบหลักสูตร

ผู้บริหารทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์เห็นด้วยอย่างยิ่ง ($\bar{X}=4.51$) จากจำนวนคำถามทั้งหมด 7 ข้อ มีเพียง 2 ข้อ เท่านั้นที่ผู้บริหารทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นเฉลี่ยอยู่ในระดับเห็นด้วย อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาในแต่ละกลุ่มแล้วจะเห็นว่า กลุ่มผู้บริหารที่มีคุณวุฒิทางวิชาชีพคณาธิการ มีความเห็นด้วยในระดับมากกว่าผู้บริหารที่มีคุณวุฒิทางวิชาชีพคณาธิการอื่น กล่าวคือ ผู้บริหารที่มีคุณวุฒิทางวิชาชีพคณาธิการ เห็นด้วยอย่างยิ่งว่าหัวหน้าสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตร ควรจัดทำเอกสารหลักสูตร แผนการสอน แบบเรียน และหนังสืออ่านประกอบให้แก่ครูอย่างเพียงพอ และหัวหน้าสถานศึกษาควรจัดระบบการเก็บรักษาหลักสูตร เอกสารประกอบหลักสูตรให้ครูมีความสะดวกในการขอใช้ แต่ผู้บริหารที่มีคุณวุฒิทางวิชาชีพคณาธิการอื่น มีระดับความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าวเพียงระดับเห็นด้วยเท่านั้น

2. การบริหารงานด้านการเรียนการสอน

ผู้บริหารทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์เห็นด้วย ($\bar{X} = 4.30$) จากจำนวนคำถามทั้งหมด 6 ข้อ ผู้บริหารทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นสอดคล้องกันอยู่ในเกณฑ์เห็นด้วยถึง 4 ข้อ แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า ผู้บริหารที่มีคุณวุฒิทางวิชาชีพด้านการศึกษา มีความเห็นด้วยในระดับน้อยกว่าผู้บริหารที่มีคุณวุฒิทางวิชาชีพด้านอื่นในเรื่อง หัวหน้าสถานศึกษาควรจัดให้ครูได้มีโอกาสประชุมปรึกษากันเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนโดยเฉพาะและเรื่องที่คุณบริหารทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นตรงกันในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง มีเพียงหนึ่งข้อคือ เรื่องการจัดครูเข้าสอนควรให้ตรงกับความรู้ความสามารถของครูมากที่สุด

3. การบริหารงานด้านวัสดุอุปกรณ์การสอน

ผู้บริหารทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์เห็นด้วย ($\bar{X} = 4.31$) จากจำนวนคำถามทั้งหมด 6 ข้อ มีเพียง 1 ข้อ ที่ผู้บริหารที่มีคุณวุฒิทางวิชาชีพด้านการศึกษา มีความคิดเห็นในระดับมากกว่าผู้บริหารที่มีคุณวุฒิทางวิชาชีพด้านอื่น กล่าวคือ ผู้บริหารที่มีคุณวุฒิทางวิชาชีพด้านการศึกษาเห็นด้วยอย่างยิ่งว่า โรงเรียนควรมีศูนย์วัสดุอุปกรณ์การสอนให้ครูสามารถนำไปใช้ได้อย่างสะดวก แต่ผู้บริหารที่มีคุณวุฒิทางวิชาชีพด้านอื่นมีความคิดเห็นในเรื่องนี้เพียงระดับเห็นด้วยเท่านั้น

4. การบริหารงานด้านห้องสมุด

ผู้บริหารทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์เห็นด้วย ($\bar{X} = 4.47$) อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาในแต่ละกลุ่มจะเห็นว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของกลุ่มผู้บริหารที่มีคุณวุฒิทางวิชาชีพด้านการศึกษาอยู่ในระดับค่อนข้างไปทางเห็นด้วยอย่างยิ่งมากกว่า กลุ่มผู้บริหารที่มีคุณวุฒิทางวิชาชีพด้านอื่น กล่าวคือจากจำนวนคำถามทั้งหมด 5 ข้อ ผู้บริหารที่มีคุณวุฒิทางวิชาชีพด้านการศึกษาที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่งถึง 3 ข้อ ในขณะที่ผู้บริหารที่มีคุณวุฒิทางวิชาชีพด้านอื่นมีความคิดเห็นอยู่เพียงระดับเห็นด้วยทุกข้อ

5. การบริหารงานด้านกรณีพิพาทการศึกษา

ผู้บริหารทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์เห็นด้วย ($\bar{X} = 4.21$) ยกเว้นในข้อ 29 ซึ่งเป็นค่าถ้อยคำลบ (Negative) ที่ว่า กรณีพิพาทการศึกษาเป็นหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ฝ่ายเดียวเท่านั้น ปรากฏว่า ผู้บริหารที่มีคุณวุฒิทางด้านการศึกษาระดับสูงมีความคิดเห็นในระดับไม่เห็นด้วย แต่ผู้บริหารที่มีคุณวุฒิทางวิชาชีพด้านอื่นส่วนใหญ่ออกมาไม่แน่ใจ อย่างไรก็ตาม ความคิดเห็นในข้อนี้ของแต่ละกลุ่มเองก็ไม่ค่อยเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันนัก เพราะมีการกระจายกันมาก ($S.D. = 1.12$ เท่ากันทั้งสองกลุ่ม)

6. การบริหารงานด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา

ผู้บริหารทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์เห็นด้วย ($\bar{X} = 4.31$) และความคิดเห็นของผู้บริหารแต่ละกลุ่มในแต่ละข้อค่อนข้างจะเห็นพ้องต้องกันมากที่สุด กล่าวคือ จากจำนวนคำถามทั้งหมด 6 ข้อ ผู้บริหารทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นสอดคล้องกันอยู่ในระดับเห็นด้วย เช่นเดียวกันทุกข้อ

ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาต่าง ๆ

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผู้บริหารทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นว่า มีปัญหาอยู่ในเกณฑ์น้อย มีเพียงเรื่องเดียวที่เป็นปัญหามากคือ การบริหารงานด้านวัสดุอุปกรณ์การสอน ซึ่งพิจารณาในแต่ละเรื่องได้ดังนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานด้านหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร

ผู้บริหารทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นโดยเฉลี่ยว่ามีปัญหาอยู่ในเกณฑ์น้อย ($\bar{X} = 3.43$) จากจำนวนปัญหาทั้งหมด 6 ข้อ มีเพียงเรื่องเดียวเท่านั้นที่ผู้บริหารทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า มีปัญหาอยู่ในเกณฑ์มาก ได้แก่ เรื่องโรงเรียนมีหลักสูตรและ

เอกสารประกอบหลักสูตรไม่เพียงพอ นอกจากนั้นผู้บริหารทั้งสองกลุ่มยังมีความคิดเห็นขัดแย้งกันในเรื่อง คุุชาคความรุคความเข้าใจเรื่องการนำหลักสูตรไปใช้ กล่าวคือ ผู้บริหารที่มีคุณวุฒิทางวิชาชีพด้านการศึกษาที่มีความเห็นว่ามีปัญหาอยู่ในเกณฑ์มาก แต่ผู้บริหารที่มีคุณวุฒิทางวิชาชีพด้านอื่นมีความเห็นว่ามีปัญหาอยู่ในเกณฑ์น้อย

2. ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานด้านการเรียนการสอน

ผู้บริหารทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นโดยเฉลี่ยว่ามีปัญหาอยู่ในเกณฑ์น้อย ($\bar{x} = 3.32$) ในทุก ๆ เรื่องจากจำนวนปัญหาทั้งหมด 7 ข้อ นอกจากนี้จากความคิดเห็นในแบบสอบถามแบบปลายเปิด ยังปรากฏว่ามีปัญหาเรื่องครูผู้สอนมักใช้วิธีการสอนแบบเก่า ครูมีปัญหาทางเศรษฐกิจมากทำให้ต้องไรเวลาไปหารายได้ทางอื่นมากกว่าที่จะสนใจปฏิบัติงานด้านการสอน ครูผู้สอนสนใจแต่การแสวงหาความรู้เพื่อความก้าวหน้าของตนเองมิได้นำความรู้ความสามารถมาปรับปรุงการเรียนการสอน โรงเรียนขาดครูศิลป์ ขั้บร่อง ที่มีความสามารถทางด้านนี้โดยตรง ผู้บริหารระดับสูงไม่เห็นความสำคัญของการเรียนการสอน กล่าวคือ ในการจัดอัตรากำลังครูไม่ได้คำนึงถึงผลไคผลเสียของการเรียนการสอน ทำให้ครูในเขตชั้นนอกมีงานสอนมากเกินไป ส่วนโรงเรียนในเขตชั้นในมักมีครูเกิน เป็นต้น นอกจากนี้ในเรื่องการสอนซ่อมเสริม ยังไม่มีการดำเนินงานอย่างจริงจัง มักทำเพียงระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง แล้วหยุด ทำให้ไม่ได้ผล

3. ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานด้านวัสดุอุปกรณ์การสอน

ผู้บริหารทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นโดยเฉลี่ยว่ามีปัญหาอยู่ในเกณฑ์มาก ($\bar{x} = 3.55$) โดยเรียงลำดับจากคะแนนเฉลี่ยสูงไปต่ำดังนี้คือ โรงเรียนมีงบประมาณเพื่อการจัดทำวัสดุอุปกรณ์การสอนไม่เพียงพอ ครูไม่มีเวลาทำอุปกรณ์การสอน ขาดการจัดอบรมเรื่องเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์การสอนให้แก่ครู สำนักการศึกษาฯ ผู้ชำนาญการในการผลิตวัสดุอุปกรณ์การสอนให้แก่โรงเรียน และครูส่วนใหญ่ไม่สามารถผลิตวัสดุอุปกรณ์การสอนได้เอง นอกจากนี้จากแบบสอบถามแบบปลายเปิด ยังปรากฏว่ามีปัญหาเรื่องการจัดสรรวัสดุอุปกรณ์ซึ่งจัดทำโดย

กองโรงเรียน สำนักการศึกษา มักจัดสรรไม่ตรงตามความต้องการของโรงเรียน และมักส่งมาในช่วงเวลาที่ไม่เหมาะสม ทำให้ไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ด้วย

4. ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานคานทองสมุก

ผู้บริหารทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นโดยเฉลี่ยว่า มีปัญหาอยู่ในเกณฑ์น้อย ($\bar{x} = 3.49$) แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า ความคิดเห็นมีการกระจายมาก (s.d. = 1.03) จากจำนวนปัญหาทั้งหมด 4 ข้อ มีสองเรื่องที่ผู้บริหารทั้งสองกลุ่มมีความเห็นสอดคล้องกันว่ามีปัญหาอยู่ในเกณฑ์น้อย ได้แก่ เรื่องโรงเรียนมีอาคารสถานที่ไม่เพียงพอ และหัวหน้าสถานศึกษาไม่ทราบแหล่งที่จะติดต่อขอหนังสือได้ สำหรับเรื่องงบประมาณในการจัดตั้งห้องสมุดมีไม่เพียงพอ ผู้บริหารทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ามีปัญหาอยู่ในเกณฑ์มาก นอกจากนี้ผู้บริหารทั้งสองกลุ่มยังมีความเห็นขัดแย้งกันในเรื่องโรงเรียนไม่สามารถจัดให้มีครูบรรณารักษ์ประจำห้องสมุดได้ โดยที่ผู้บริหารที่มีคุณวุฒิทางวิชาชีพด้านการศึกษาที่มีความเห็นว่า มีปัญหาอยู่ในเกณฑ์น้อย แต่ผู้บริหารที่มีคุณวุฒิทางวิชาชีพด้านอื่นมีความคิดเห็นว่ามีปัญหาอยู่ในเกณฑ์มาก

5. ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานคานการนิเทศการศึกษา

ผู้บริหารทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นโดยเฉลี่ยว่ามีปัญหาอยู่ในเกณฑ์น้อย ($\bar{x} = 3.32$) จากจำนวนปัญหาทั้งหมด 7 ข้อ มีเพียงสองเรื่องที่ผู้บริหารทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ามีปัญหาอยู่ในเกณฑ์มาก ได้แก่ เรื่อง โรงเรียนไม่ได้รับความช่วยเหลือทางวิชาการจากศึกษานิเทศก์อย่างเพียงพอ และศึกษานิเทศก์มุ่งคานให้การอบรมมากกว่าออกนิเทศตามโรงเรียน นอกจากนี้ผู้บริหารทั้งสองกลุ่มยังมีความคิดเห็นขัดแย้งกันในเรื่อง โรงเรียนไม่มีแผนดำเนินงานทางวิชาการอย่างแน่ชัด โดยที่ผู้บริหารที่มีคุณวุฒิทางวิชาชีพด้านการศึกษา มีความคิดเห็นว่ามีปัญหาอยู่ในเกณฑ์น้อย แต่ผู้บริหารที่มีคุณวุฒิทางวิชาชีพด้านอื่นมีความเห็นว่า มีปัญหาอยู่ในเกณฑ์มาก ส่วนเรื่องการอบรมที่กรุงเทพมหานครจัดขึ้นไม่ได้เน้นสิ่งที่ครูจะสามารถนำไปใช้ได้จริงนั้น ผู้บริหารที่มีคุณวุฒิทางวิชาชีพด้านการศึกษาเห็นว่า มีปัญหาอยู่ในเกณฑ์มาก แต่ผู้บริหารที่มีคุณวุฒิทางวิชาชีพด้านอื่นเห็นว่า มีปัญหาอยู่ในเกณฑ์น้อย

6. ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานด้านการศึกษาและประเมินผลการศึกษา

ผู้บริหารทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นโดยเฉลี่ยว่ามีปัญหาอยู่ในเกณฑ์น้อย ($\bar{x} = 3.30$) จากจำนวนปัญหาทั้งหมด 6 ข้อ มีเพียงสองเรื่องที่ผู้บริหารทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นขัดแย้งกัน ได้แก่ เรื่อง ภาระของครูและเครื่องมือ เครื่องใช้ อำนาจความสะดวกในการเตรียมวัสดุแต่ละครั้ง โดยผู้บริหารที่มีคุณวุฒิทางวิชาชีพด้านการศึกษาที่มีความเห็นว่ามีปัญหาอยู่ในเกณฑ์น้อย แต่ผู้บริหารที่มีคุณวุฒิทางวิชาชีพด้านอื่นเห็นว่ามีปัญหาอยู่ในเกณฑ์มาก ส่วนเรื่องขาดการนำผลที่ได้จากการวัดและประเมินผลมาใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงการเรียนการสอนนั้น ผู้บริหารที่มีคุณวุฒิทางวิชาชีพด้านการศึกษาเห็นว่า มีปัญหาอยู่ในเกณฑ์มาก แต่ผู้บริหารที่มีคุณวุฒิทางวิชาชีพด้านอื่นเห็นว่ามีปัญหาอยู่ในเกณฑ์น้อย

อภิปรายผลการวิจัยและขอเสนอแนะ

ข้อเท็จจริงที่ได้จากผลการวิจัย มีเรื่องน่าสนใจที่จะนำมาอภิปรายดังนี้

1. เกี่ยวกับสถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้บริหารการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่มีคุณวุฒิทางวิชาชีพด้านการศึกษาเป็นจำนวนถึงร้อยละ 87.94 แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารการศึกษาส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีพื้นฐานความรู้ด้านวิชาการศึกษา ถ้าได้รับการอบรมให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารแล้ว ก็จะสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารการศึกษาได้โดยง่าย ทั้งนี้ได้มีผู้แสดงความคิดเห็นไว้ เช่น Phillip H. Coombs นักเศรษฐศาสตร์การศึกษาชั้นนำของโลก ได้ใช้วิธีวิเคราะห์ระบบสำหรับวิเคราะห์การศึกษาทั่วโลก ในหนังสือชื่อ *The World Educational Crisis, A System Analysis* ซึ่งเขียนในปี ค.ศ. 1968 ได้กล่าวสนับสนุนว่า ในการบริหารการศึกษานั้น ควรเอานักศึกษามาอบรมให้เป็นนักบริหาร หรือถ้าจะใช้นักบริหารอาชีพมา

บริหารการศึกษาก็คงต้องยอมรับกับบริหารประเภทนี้ให้เข้าใจ เรื่องการศึกษาอย่างแจ่มแจ้งเสียก่อน
 อยากรู้ก็ตามในเรื่องของคุณวุฒิทางการศึกษา จากผลการวิจัยพบว่ายังไม่เป็นที่น่าพอใจนัก เพราะ
 ผู้บริหารเป็นจำนวนเกือบครึ่งคือ ร้อยละ 49.29 มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี ซึ่งในเรื่องนี้ กรุงเทพมหานคร
 มหานครก็ได้ตระหนักถึงความสำคัญว่า การบริหารการศึกษาเป็นวิชาชีพชั้นสูงที่ผู้บริหารจำเป็นต้อง
 มีความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง จึงได้ส่งเสริมให้มีการพัฒนาบุคลากรโดยร่วมมือกับ
 วิทยาลัยครูต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานครถึง 6 แห่ง ส่งผู้บริหารและครูที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีเข้า
 ศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี ในปัจจุบันซึ่งเป็นปีที่ 4 ของโครงการนี้มีผู้จบการศึกษาแล้วจำนวน
 1,014¹ จึงเป็นที่เชื่อได้ว่า ผู้บริหารและครูของกรุงเทพมหานคร จะมีความรู้และคุณวุฒิทางการ
 ศึกษาถึงระดับปริญญาตรีอย่างทั่วถึง ซึ่งจะมีผลต่อการบริหารการศึกษาให้ได้ผลดีขึ้นในอีกระดับหนึ่ง
 ด้วย อยากรู้ก็ตามผู้วิจัยมีความเห็นว่า กรุงเทพมหานครควรส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรให้ได้
 ผลอย่างจริงจังและก้าวหน้าต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับผู้บริหารที่มีหน้าที่โดยตรงทางด้าน
 การบริหารการศึกษาคงควรสนับสนุนให้ได้รับการศึกษาถึงระดับปริญญาโททางการบริหารการศึกษา
 ซึ่งจะเห็นได้จากผลการวิจัยของ วิจิตร ชีระกุล ที่ค้นพบว่า ครูใหญ่ที่เรียนสูงกว่าระดับปริญญาตรี
 ในสาขาวิชาบริหารหรือนิเทศการศึกษา มีประสิทธิภาพในการทำงานดีกว่าครูใหญ่ที่มิได้ศึกษาต่อ
 ทางสาขาวิชาดังกล่าว³

¹ กอ สวัสดิ์พาณิชย์, "แนวคิดและทฤษฎีเบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา,"
 หน้า 28.

² สมภาษณ์, เอมอร ประถมพาณิชย์, บุคลากร 5 งานการเจ้าหน้าที่ สำนักงานการศึกษา,
 7 ตุลาคม 2524.

³ Vichit Dheerakul, "Leadership Behavior of the Secondary
 School Principal in Bangkok, Thailand; as Related to Sex, Age, Ex-
 perience and Qualification" (Doctor's Thesis, Brigham Young University,
 1972).
 อ้างถึงใน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะครุศาสตร์, รายงานการวิจัยเรื่องพฤติกรรมกรรมการบริหาร
 ของผู้บริหารการศึกษาสังกัดเทศบาลและองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคกลาง (ม.ป.ท., 2521),
 หน้า 8.

ผลการวิจัยตอนที่ 2 ซึ่งเป็นความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา จากค่าเฉลี่ยปรากฏว่า ผู้บริหารทั้งสองกลุ่มได้แก่ ผู้บริหารที่มีคุณวุฒิทางวิชาชีพด้านการศึกษา และผู้บริหารที่มีคุณวุฒิทางวิชาชีพด้านอื่น มีความคิดเห็นสอดคล้องกันอยู่ในเกณฑ์เห็นด้วยในการบริหารงานวิชาการ 5 ด้าน ได้แก่ การบริหารงานด้านการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์การสอน ห้องสมุด การนิเทศการศึกษา และ การวัดและประเมินผลการศึกษา ส่วนการบริหารงานด้านหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรนั้น ผู้บริหารที่มีคุณวุฒิทางวิชาชีพด้านการศึกษาที่มีความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์เห็นด้วยอย่างยิ่ง แต่ผู้บริหารที่มีคุณวุฒิทางวิชาชีพด้านอื่นมีความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์เห็นด้วย อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสังเกตว่าการบริหารงานด้านกรนิเทศการศึกษา โดยเฉพาะในข้อที่เป็นคำถามนิเสธในเรื่องที่ว่า "การนิเทศการศึกษาเป็นหน้าที่ของเอกชนเทศก์ฝ่ายเดียวเท่านั้น" ผู้บริหารทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นสอดคล้องกันอยู่ในเกณฑ์ไม่เห็นด้วย แต่ความคิดเห็นก็มีการกระจายกันมาก คือ มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.14 แสดงว่าผู้บริหารทั้งสองกลุ่มยังมีความคิดเห็นในเรื่องนี้ไม่ เป็นไปในแนวเดียวกันนัก จึงควรที่จะหาวิธีทำความเข้าใจในเรื่องนี้ให้ตรงกัน โดยเน้นความสำคัญเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาให้มากขึ้นในการฝึกอบรมผู้บริหารการศึกษา ซึ่งกรุงเทพมหานครได้จัดให้มีเป็นประจำทุกปีอยู่แล้ว

จากการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารทั้งสองกลุ่ม โดยใช้ t-test ปรากฏว่า สมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า "ผู้บริหารที่มีคุณวุฒิทางวิชาชีพด้านการศึกษาและผู้บริหารที่มีคุณวุฒิทางวิชาชีพด้านอื่นมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาแตกต่างกัน" ถูกต้องตามความเป็นจริงถึง 4 ด้าน จากการบริหารงานวิชาการ 6 ด้าน แต่ความแตกต่างกันนี้เป็นเพียงที่ระดับความคิดเห็นมากกว่ากันเท่านั้น ไม่ได้ถึงขั้นต่างกันอย่างรุนแรงในระดับเห็นด้วยกับไม่เห็นด้วย ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่าเป็นเพราะผู้บริหารทั้งสองกลุ่มมีประสบการณ์เกี่ยวกับงานในหน้าที่ที่คล้ายคลึงกัน และอาจเฝ้าปะแลงเปลี่ยนความคิดเห็นกันอยู่เป็นประจำ ทำให้ความคิดเห็นไม่ขัดแย้งกันมากนัก ซึ่งน่าจะเป็นผลดีต่อการบริหารงานได้อย่างราบรื่นด้วย

นอกจากนี้คำตอบที่ได้จากการวิจัยยังมีสิ่งที่น่าสนใจเป็นพิเศษอีก 3 ประการ ซึ่งเป็นเรื่องที่คุณบริหารทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นตรงกันในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ได้แก่ เรื่อง หัวหน้าสถานศึกษาควรมีความเข้าใจในเรื่องหลักสูตร เรื่องหัวหน้าสถานศึกษาควรถือเป็นภารกิจสำคัญในการสนับสนุนให้ครูทำแผนการสอนล่วงหน้าเป็นประจำ และ เรื่องการจัดครูเข้าสอนควรให้ตรงกับความรู้ความสามารถของครูมากที่สุด ความคิดเห็นที่ได้กล่าวมาแต่เป็นเรื่อที่น่ายินดี โดยเฉพาะ

ในสองประการแรกนั้นแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารตระหนักถึงความสำคัญของหลักสูตร โดยเน้นที่ตัว
 หัวหน้าสถานศึกษาว่าควรศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ ตลอดจนเน้นความสำคัญของการเรียนการสอนให้
 เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ควบคู่กันให้ครูทำแผนการสอนล่วงหน้าเป็นประจำด้วย สำหรับ
 ความคิดเห็นประการสุดท้ายนั้นค่อนข้างขัดกับการปฏิบัติจริงจากประสบการณ์ที่ผู้วิจัยได้พบ และจาก
 ข้อมูลที่ได้จากการประมวลความคิดเห็นของครูประจำการในโรงเรียนต่าง ๆ สังกัดกรุงเทพมหานคร
 นครซึ่งมักกล่าวว่า ผู้บริหารมักจัดครูเข้าสอนไม่ตรงตามความถนัดและความสามารถของแต่ละ
 บุคคล¹ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการปฏิบัติจริงนั้น มีข้อจำกัดในเรื่องอัตรากำลังครูไม่เพียงพอ
 หรือโรงเรียนมีครูที่ไม่ตรงตามความต้องการซึ่งเป็นผลมาจากการที่ครูใหญ่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการ
 คัดเลือกผู้ที่จะมาเป็นครูในโรงเรียนทำให้การจัดครูเข้าสอนไม่สามารถทำได้ตามความถนัดของแต่ละ
 บุคคล แต่ต้องจัดตามความจำเป็น อย่างไรก็ตามจากผลการวิจัยนี้ก็เห็นข้อพิสูจน์ว่า แท้จริง
 แล้ว ผู้บริหารเองก็มีความเห็นว่า ครูควรได้สอนวิชาที่ตรงกับความรู้ความสามารถของตน ดัง
 นั้นถ้าสามารถแก้ไขปรับปรุงข้อจำกัดต่าง ๆ ดังกล่าวได้ ปัญหาในเรื่องนี้ก็จะหมดไป ด้วยเหตุ
 นี้ วิธีแก้ปัญหาก็โดยตรงก็คือการเปิดโอกาสให้ครูใหญ่มีส่วนร่วมในการคัดเลือกผู้ที่จะมาเป็นครูใหม่
 กว่านี้โดยปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ เกี่ยวกับการคัดเลือกครูให้เหมาะสม ทั้งผู้ที่จะ
 มาเป็นครูใหม่และครูที่ย้ายโอนสับเปลี่ยนด้วย

3. ผลการวิจัยตอนที่ 3 เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานวิชาการ ปรากฏ
 ว่า ผู้บริหารทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นว่าการบริหารงานวิชาการทั้ง 6 ด้าน มีเพียงด้านเดียว
 เท่านั้นที่มีปัญหามากคือ การบริหารงานด้านวัสดุอุปกรณ์การสอน โดยเห็นพ้องตรงกันว่า เรื่องที่
 เป็นปัญหามากที่สุดคือ โรงเรียนมีงบประมาณเพื่อการจัดทำวัสดุอุปกรณ์การสอนไม่เพียงพอ ซึ่งใน
 เรื่องนี้ ผู้วิจัยได้พิจารณาจากวิธีการจัดสรรงบประมาณในเรื่องวัสดุอุปกรณ์การสอนของสำนักงาน
 ศึกษาแล้ว เห็นว่า ปัญหาดังกล่าวสืบเนื่องมาจากปัญหาที่ว่า สำนักงานศึกษาจัดสรรวัสดุอุปกรณ์

¹ วิไลวรรณ วิทวิโรจน์, การประถมศึกษา, หน้า 299.

ให้แก่โรงเรียนอย่างไม่เหมาะสม ทั้งในแง่ความถี่ของการ และเวลา ทำให้โรงเรียนไม่ได้อาศัยประโยชน์จากวัสดุอุปกรณ์ที่สำนักงานการศึกษาจัดส่งไปให้ได้ตามความจำเป็น จึงต้องจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์เองด้วยงบประมาณอีกส่วนหนึ่ง ทั้ง ๆ ที่สำนักงานการศึกษาได้จัดสรรงบประมาณเพื่อการนี้ไว้มากพอสมควร โดยเทียบอัตราส่วนงบประมาณที่โรงเรียนควรได้กับจำนวนนักเรียน ซึ่งนับว่าเป็นวิธีการที่เหมาะสมดีแล้ว แต่ควรแก้ไขที่วิธีการจัดสรรโดยเน้นความสำคัญที่ความต้องการอันแท้จริงของโรงเรียน ด้วยการสำรวจในเรื่องนี้อย่างละเอียดรอบคอบ มีใจทำพอเป็นพิธี หรือใช้ผลการสำรวจเก่าที่เคยทำมานานแล้วเป็นแบบแผนในการพิจารณาเรื่องการจัดสรรวัสดุอุปกรณ์ทุก ๆ ปี นอกจากนี้อาจแก้ไขโดยเปลี่ยนวิธีการใหม่ให้โรงเรียนเป็นผู้จัดซื้อเองทั้งหมด และสนับสนุนให้ครูผลิตวัสดุอุปกรณ์ขึ้นใช้เองให้ได้มากที่สุด โดยสำนักงานการศึกษาควรให้ความสนับสนุนในเรื่องการจัดระบบหรือจัดประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับการทำ การใช้ ตลอดจนการซ่อมแซมบำรุงรักษาอุปกรณ์การสอนให้ครูมีความรู้ความสามารถในเรื่องนี้อย่างแท้จริง ก็จะช่วยแก้ปัญหาเรื่องความสูญเสียไปของงบประมาณด้านนี้ ตลอดจนช่วยให้โรงเรียนได้ใช้วัสดุอุปกรณ์ตรงตามความต้องการด้วย

อนึ่ง ในการบริหารงานวิชาการด้านอื่น ๆ อีก 5 ด้านนั้น แม้ว่าผู้บริหารทั้งสองกลุ่มจะมีความคิดเห็นโดยเฉลี่ยว่ามีปัญหาน้อย แต่ถาพิจารณาเป็นรายข้อแล้ว จะเห็นว่ามีบางเรื่อง ที่ผู้บริหารทั้งสองกลุ่มมีความเห็นตรงกันว่าปัญหามาก ซึ่งมีรายละเอียดที่น่าสนใจดังนี้คือ

การบริหารงานด้านหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร ผู้บริหารทั้งสองกลุ่มมีความเห็นตรงกันว่า มีปัญหามากอยู่ 1 ข้อคือ เรื่อง "โรงเรียนมีหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรไม่เพียงพอ" แสดงให้เห็นว่า สำนักงานศึกษายังไม่สามารถจัดส่งเอกสารดังกล่าวไปให้โรงเรียนได้อย่างเพียงพอแก่ความต้องการ ซึ่งอาจจะมีผลให้ครูเกิดความเบื่อหน่ายที่จะใช้เอกสารประกอบหลักสูตรในการเพิ่มพูนความเข้าใจหรือจัดข้อสงสัยที่เป็นปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการสอนตามหลักสูตรใหม่ ซึ่งจะมีผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครู ด้วยเหตุนี้ สำนักงานศึกษาจึงควรตระหนักถึงความสำคัญในการจัดส่งเอกสารดังกล่าวไปให้โรงเรียน

ให้มากพอแก่ความต้องการ โดยถือหลักว่า ถ้าครูมีความเข้าใจในการใช้หลักสูตรมากเท่าไร การเรียนการสอนก็จะยิ่งบรรลุตามเป้าหมายได้ก็มากเท่านั้น งบประมาณที่จะใช้ในเรื่องนี้จึงควรได้รับการพิจารณาเป็นพิเศษด้วย อย่างไรก็ตามผู้บริหารระดับโรงเรียนก็สามารถแก้ปัญหานี้ได้โดยไม่ต้องรอความช่วยเหลือจากสำนักการศึกษาเพียงอย่างเดียว ด้วยการใช้ประโยชน์จากเอกสารที่มีอยู่น้อยนั้นให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยอาจใช้วิธีมอบหมายให้ครูผลิตเปลี่ยนหมุนเวียนกันไปอ่านหัวข้อต่าง ๆ แล้วมาบรรยายให้เพื่อนครูฟังในการประชุมทางวิชาการ ซึ่งโรงเรียนควรจัดให้มีเป็นประจำทุกเดือน นอกจากนี้ควรได้มีการอภิปรายร่วมกันถึงปัญหาต่าง ๆ ของการใช้หลักสูตร ตลอดจนการปรับปรุงคัดแปลงให้เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียนอีกด้วย

การบริหารงานด้านการเรียนการสอน ไม่มีข้อใดที่ผู้บริหารสองกลุ่มมีความเห็นตรงกันว่าไม่มีปัญหามาก แต่จากแบบสอบถามปลายเปิดมีความเห็นเพิ่มเติมว่ามีปัญหาเรื่องครูผู้สอนมักใช้วิธีการสอนแบบเก่า ครูมีปัญหาทางเศรษฐกิจมากทำให้ต้องใช้เวลาไปหารายได้ทางอื่นมากกว่าที่จะสนใจปฏิบัติงานด้านการสอน ครูสนใจแต่การแสวงหาความรู้เพื่อความก้าวหน้าของตนเอง มีใค้นำความรู้มาปรับปรุงการเรียนการสอน โรงเรียนขาดครูศิลป์ ข้าราชการที่มีความสามารถทางด้านนี้โดยตรง การจัดอัตราค่าจ้างครูไม่เหมาะสมทำให้ครูในเขตพื้นที่ห่างไกลมีงานสอนมากเกินไป ส่วนโรงเรียนในเขตพื้นที่ในตัวก็มีครูเกิน นอกจากนี้ยังไม่มี การดำเนินงานเรื่องการสอนซ่อมเสริมอย่างจริงจัง มักทำเพียงระยะเวลาใดเวลาหนึ่งแล้วหยุด ทำให้ไม่ได้ผล

ปัญหาเรื่องนี้จึงถือว่าเป็นปัญหาเร่งด่วนอีกประการหนึ่งที่ควรได้รับการแก้ไข เพราะการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรหรือการเปลี่ยนแบบเรียน ไม่มีประโยชน์เลย ถ้าครูไม่ยอมเปลี่ยนวิธีการสอนให้เหมาะสมกับนักเรียนและสภาพแวดล้อม การปรับปรุงการสอนของครูมีความสำคัญเหนือกว่าการปรับปรุงหลักสูตรและแบบเรียน¹ ดังนั้นการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะช่วยเพิ่มพูนความรู้

¹ ภิวัชโร สาร, การบริหารการศึกษา, หน้า 1348.

ของครูเกี่ยวกับวิธีการสอนใหม่ ๆ จึงควรจะได้ดำเนินการอย่างจริงจัง และมีการติดตามผลให้เป็นเป็นเนื้เนาะ นอกจากนั้นผู้วิจัยยังมีความเชื่อว่า การสนับสนุนให้ครูไปศึกษาต่อทางสายวิชาการ ศึกษาโดยตรง จะมีผลให้ครูรู้จักใช้วิธีการสอนใหม่ ๆ และช่วยเปลี่ยนทัศนคติเก่า ๆ ให้ทันสมัยขึ้น ได้ผลดีกว่าครูที่จบมานานแล้ว และไม่ได้ไปศึกษาเพิ่มเติม เพราะการจัดอบรมเพียงระยะสั้น ๆ ย่อมหวังผลในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและวิธีการที่เคยทำซ้ำ ๆ มานานได้ยาก ความเชื่อนี้ของผู้วิจัยอาจจะขัดกับปัญหาที่ว่า ครูที่ไปศึกษาต่อมักจะทำเพียงเพื่อความก้าวหน้าของตนเอง เพื่อเพิ่มคุณวุฒิ มิได้นำความรู้มาปรับปรุงการเรียนการสอน ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ปัญหาในเรื่องนี้เกี่ยวเนื่องมาจากขวัญและกำลังใจของครูอยู่ในสภาพไม่ดีพอ ดังจะเห็นได้จากปัญหาที่ว่า ครูมีปัญหาทางเศรษฐกิจมาก การจ้ดข้อครากำลังครูที่ไม่เหมาะสมทำให้ครูต้องมีความเห็นแก่เห็น้อยจนเกินไป ตลอดจนสถานภาพที่ไม่ได้รับการยกย่องในสังคม ทำให้ครูกรุงเทพมหานครหวังที่จะทำตัวให้ก้าวหน้าเพื่อจะได้เปลี่ยนงานใหม่ที่ดีกว่า ผู้ที่จะแก้ปัญหานี้ในเรื่องนี้ก็คือผู้บริหารระดับสูง ซึ่งควรพิจารณาแก้ไขระเบียบบางอย่างที่ครูกรุงเทพมหานครยังไม่ได้รับความเสมอภาคเท่าเทียมกับครูสังกัดอื่น ๆ การให้บริการด้านสวัสดิการอย่างดี ตลอดจนการให้ความสนใจและสนับสนุนงานด้านการศึกษาตามสมควร ไม่ปล่อยให้ครูต้องแก้ไขปัญหาค่าจ้าง ก็จะช่วยให้ครูมีขวัญกำลังใจดีพอที่จะทำงานให้เกิดผลดีแก่หน่วยงานอย่างเต็มที่ ซึ่งก็คือผลประโยชน์โดยตรงต่อนักเรียนนั่นเอง

การบริหารงานด้านห้องสมุด ผู้บริหารทั้งสองกลุ่มมีความเห็นตรงกันว่ามีปัญหามากอยู่ 1 ข้อคือ โรงเรียนมีงบประมาณในการจัดตั้งสมุดไม่เพียงพอ ปัญหาข้อนี้เป็นปัญหาที่สำนักงานศึกษาได้ตระหนักที่อยู่แล้ว และกำลังอยู่ในระหว่างการแก้ไข ให้ความช่วยเหลือแก่โรงเรียนอย่างเต็มที่โดยการจัดส่งโต๊ะ เก้าอี้ ที่จะต้องใช้ในห้องสมุด ตลอดจนหนังสือประเภทต่าง ๆ ไปให้อย่างไรก็ตาม จากความคิดเห็นของผู้บริหารที่ตอบในแบบสอบถาม แสดงว่าความช่วยเหลืออื่นยังไม่สามารถทำได้อย่างทั่วถึง เพียงพอแก่ความต้องการนัก ถ้าจะพิจารณาตามปรัชญาสมัยใหม่ที่ว่าห้องสมุดโรงเรียนเป็นหัวใจของการศึกษา¹ แล้วก็ควรจะได้เร่งส่งเสริมให้โดยดลตามเป้าหมายอย่าง

¹ ทรวิศุณียา กัลยาณมิตร, "ห้องสมุดโรงเรียนประถม," วารสารการศึกษา หน้า 24.

เต็มที ครูใหญ่อาจจะเป็นผู้ริเริ่มดำเนินการได้เองโดยคำนึงถึงอัตราของโรงเรียนของห้องสมุดโรงเรียนไม่จำเป็นจะต้องหรูหรา มีเครื่องใช้อย่างที่ อาจจะเป็นห้องเล็ก ๆ ที่มีอากาศถ่ายเทดี หรือเป็นเพียงมุมหนึ่งของห้องเรียนก็ได้ สิ่งสำคัญที่เราจะต้องคำนึงถึงเป็นประการแรกคือ ประโยชน์ที่นักเรียนและครูจะได้รับจากหนังสือนั้น และบริการที่ห้องสมุดจะให้แก่นักเรียนและครู¹

การบริหารงานด้านการศึกษา ผู้บริหารทั้งสองกลุ่มมีความเห็นตรงกันว่า มีปัญหาอยู่มากอยู่ 2 ข้อคือ โรงเรียนไม่ได้รับความช่วยเหลือทางวิชาการจากศึกษานิเทศก์อย่างเพียงพอ และศึกษานิเทศก์มุ่งเน้นให้การอบรมมากกว่าออกนิเทศตามโรงเรียน

จากความคิดเห็น 2 ข้อนี้แสดงว่า ผู้บริหารทั้งสองกลุ่มมีความเห็นว่า ปัญหาการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนส่วนใหญ่เกิดจากการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ยังไม่ถึงระดับที่โรงเรียนต้องการ

ซึ่งในที่นี้หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักการศึกษาควรเร่งแก้ปัญหาอย่างรวดเร็ว โดยหาวิธีจตุจักรอุดองต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคในการทำงานของศึกษานิเทศก์ เช่น การจัดอัตรากำลังศึกษานิเทศก์ให้เพียงพอที่จะทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงหลักการที่ว่าในการจะนิเทศให้เกิดผลดีนั้นต้องมีการปฏิบัติให้ครบกระบวนการดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายของการนิเทศไว้อย่างชัดเจน
2. สำรวจปัญหาก่อนการวางแผนโดยให้คณะครูเป็นผู้ตอบ
3. วางแผนระยะสั้นและระยะยาว
4. กำหนดตัวบุคคลากรผู้รับผิดชอบในการนิเทศ
5. ลงมือปฏิบัติตามแผน
6. ติดตามผลเป็นระยะ

¹ ทรนศันยา กัลยาณมิตร, "ห้องสมุดโรงเรียนประถม," วารสารครูศาสตร์, หน้า 24.

7. ประเด็นผลการนิเทศโดยคณะครู¹

จากหลักการดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ถ้าอัตรากำลังศึกษานิเทศก์มีไม่เพียงพอ การปฏิบัติให้เกิดผลตามขั้นตอนต่าง ๆ อย่างครบถ้วนย่อมกระทำไต่ยาก ด้วยเหตุนี้การที่มีศึกษานิเทศก์ไม่เพียงพอจึงเป็นอุปสรรคสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ศึกษานิเทศก์ไม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่และทั่วถึง นอกจากนี้ยังควรได้ปรับปรุงแก้ไขในเรื่องงบประมาณ และยานพาหนะ เพื่อให้ไม่เป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ ตลอดจนนำที่จะกระจายกำลังศึกษานิเทศก์ให้ไปปฏิบัติงานประจำอยู่ตามเขตต่าง ๆ แทนที่จะประจำอยู่ที่สำนักงานการศึกษาเพราะจะทำให้ศึกษานิเทศก์ได้เห็นปัญหาและสภาพการเรียนการสอนที่แท้จริงของโรงเรียนอย่างใกล้ชิด ทั้งยังมีผลในการสร้างมนุษยสัมพันธ์กับครูได้ง่ายขึ้น ซึ่งเป็นหลักสำคัญประการหนึ่งของงานนิเทศการศึกษาอีกด้วย

ขอเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยนี้เป็นเพียงการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา การวิจัยครั้งต่อไปควรสำรวจการปฏิบัติจริงเพื่อศึกษาว่าความคิดเห็นที่บุคคลแสดงออกนั้นสอดคล้องกับพฤติกรรมที่ปฏิบัติหรือไม่
2. ควรวิจัยเกี่ยวกับการบริหารบุคลากรทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษารูปแบบ ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ตลอดจนหาวิธีปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่บกพร่อง เพราะจากการวิจัยครั้งนี้พบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นในการบริหารงานวิชาการมีผลเกี่ยวเนื่องมาจากการบริหารงานบุคคลเป็นอย่างมาก

¹ยุพิน พิพิธกุล และ ลาวัลย์ วิทยารุทธิกุล, "การจัดกาณ์นิเทศการศึกษากาย
ในโรงเรียน," หน้า 7.